

УДК 349.3

М. М. ШУМИЛО,
кандидат юридичних наук

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ТЕРМІНОЛОГІЇ ПРИ ДОСЛІДЖЕННІ ПРАВОВІДНОСИН У ПЕНСІЙНОМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ

Динаміка пенсійного законодавства, широкий спектр наукових досліджень пенсійного забезпечення гуманітарними та суспільними науками, до яких, окрім права, можна віднести економічні дослідження пенсії, а також соціологію, філософію та ін. призводить до виникнення властиво пенсійно-правової термінології, канцеляризмів. Розвиток пенсійного законодавства, а також теоретичні дослідження сприяють виникненню спеціального понятійно-категоріального апарату. Ці тенденції також є однією із ознак становлення та утвердження окремої галузі права – пенсійного права.

Проблема термінології пенсійного забезпечення була і залишається предметом наукових досліджень як українських, так і іноземних учених: Н. Болотіної, Н. Хуторян, П. Пилипенка, С. Синчук, О. Кульчицької, С. Сільченка, С. Прилипка, Е. Тучкової, М. Захарова, О. Мачульської, М. Федорової, Ю. Васильєвої та ін. Проте залишається низка питань, які або не порушувалися взагалі, або були досліджені побіжно, без належного системного аналізу. До таких термінів належить словосполучення «пенсійна справа».

Тож існує необхідність докладного вивчення та характеристики понять пенсійного забезпечення, без яких останнє буде неповним. З огляду на результати сучасних наукових пошуків у сфері правовідносин у пенсійному забезпеченні, серед них виділяють: пенсійно-страхові, процедурно-організаційні, пенсійно-забезпечувальні, процесуально-захисні, виконавчі (постпроцесуальні) правовідносини [1, с. 313–319]. Поняття «пенсійна справа» використовується тільки у двох видах правовідносин – у процедурно-організаційних та процесуально-захисних, і має абсолютно різне змістове та функціональне навантаження.

Пенсійна справа у процедурно-організаційних правовідносинах пенсійного забезпечення. Процедурно-організаційні правовідносини в пенсійному забезпеченні – це відносно самостійне коло суспільних відносин організаційного характеру, які чітко регламентовані, метою яких є реалізація правоздатною особою права на пенсійне забезпечення, а саме встановлення та оформлення у визначеному порядку юридичних фактів і подання документів до органів спеціальної компетенції.

Жодним спеціальним, пенсійним нормативно-правовим актом України (пенсійні закони та акти Пенсійного фонду України) не надано визначення поняття «пенсійна справа». Однак цей термін не тільки існує, а й використовується законодавцем та органами спеціальної компетенції.

Варто зазначити, що ще у Законі України «Про пенсійне забезпечення» від 05 листопада 1991 р. [2] у ст. 98 згадується це поняття, а саме: перерахунок пенсії провадиться на підставі документів про вік, стаж, заробіток та інших,

наявних на час перерахунку в пенсійній справі, а також додаткових документів, поданих пенсіонером на час перерахунку. Загалом, у Законі двічі використовується це поняття.

Термін «пенсійна справа» використовується також у Законі України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 09 липня 2003 р. [3]. У ст. 43 цього Закону йдеться про перерахунок пенсій, призначених до набрання чинності згаданого Закону. Частина друга передбачає, що «для перерахунку пенсій ... враховується заробітна плата (дохід), з якої було раніше обчислено пенсію, за документами, наявними в пенсійній справі...». Загалом, у Законі поняття «пенсійна справа» використовується тричі.

Варто зазначити, що досліджуване поняття використовується при правотворчій діяльності непрофільних органів державної влади. Так, відповідно до п. 680 Переліку типових документів, що створюються під час діяльності державних органів та органів місцевого самоврядування, інших установ, підприємств та організацій, із зазначенням строків зберігання документів [4], затвердженого наказом Міністерства юстиції України 12 квітня 2012 р. № 578/5, йдеться, що строк зберігання пенсійних справ... становить 25 років після припинення виплати пенсії.

Використовує поняття «пенсійна справа» і, як не дивно, надає його визначення Інструкція з організації роботи із соціального забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та членів їх сімей у Міністерстві оборони України [5], затверджена наказом міністра оборони України від 15 лютого 2010 р. № 61. Так, «пенсійна справа» – це справа, яка оформлюється органом, що призначає пенсію, і за якою здійснюються виплати та перерахунки пенсії. Також Інструкція передбачає інші поняття «особово-пенсійна справа» – справа, яка містить особову справу, розрахунок вислуги років (страховий стаж) військовослужбовця на пенсію, копії документів, що були підставою для призначення пенсії, надісланих до органів, що призначають пенсії, копії довідок, які були підставою для здійснення перерахунків пенсій, копії посвідчень, що дають право на пільги, а також листування з пенсіонером та іншими органами з питань соціального забезпечення особи, на яку заведено цю справу. Особово-пенсійні справи зберігаються в обласному військовому комісаріаті. «Припинена особово-пенсійна справа» – справа, за якою виплата пенсії органом, що призначає пенсію, припинена у зв'язку зі смертю одержувача пенсії чи визнанням його працездатним, переходом на інший вид пенсії.

Спеціальним документом, який найчастіше використовує поняття «пенсійна справа», що є закономірним, є постанова ПФ України «Про затвердження Порядку подання та оформлення документів для призначення (перерахунку) пенсій відповідно до Закону України “Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування”» від 25 листопада 2005 р. № 22-1 [6]. Наведена постанова неодноразово, загалом 20 разів, використовує поняття «пенсійна справа», але не надає його визначення.

На нашу думку, порушене питання має як практичну, так і теоретичну складову, що тісно між собою пов'язані. Йдеться про те, що пенсійна справа є формалізованим, матеріалізованим юридичним складом процедурно-організаційних правовідносин. Саме в пенсійній справі акумулюються перелік документів,

якими підтверджуються спеціальна правосуб'єктність пенсіонера. Тобто пенсійна справа – це сукупність документів, які підтверджують право особи на пенсію і які є підставою для її призначення, перерахунку, призупинення та поновлення виплат або ж припинення виплат. У цьому контексті необхідно розділяти юридичні факти та їх фіксацію. Юридичні факти у пенсійному забезпеченні – це певні обставини, які підтверджують правоздатність особи як учасника правовідносин з пенсійного забезпечення. Проте ці факти мають бути належним чином зафіксовані. Йдеться про відтворення тих чи інших юридичних фактів у документах, які мають чітко визначений порядок оформлення (інвалідність, втрата годувальника, спеціальний стаж тощо). Ці документи самі по собі не є юридичними фактами, а тільки їх матеріальними носіями. За умови протиправної діяльності, ці документи можуть бути сфальсифіковані або ж навпаки, за умови бездіяльності посадових осіб, юридичні факти належним чином не зафіксовані. Отже, можна зробити висновок, що документ чи первинний документ, які містять інформацію про пенсійну правоздатність особи, є матеріальним відображенням юридичного факту. Оскільки будь-які правовідносини можливі тільки за наявності юридичного складу, як сукупності всіх юридичних фактів, то пенсійну справу можна розглядати як матеріалізований юридичний склад. Однак, враховуючи специфіку процедурно-організаційних правовідносин і специфіку об'єкта, яким, власне, і є встановлення юридичних фактів, то можна говорити про те, що пенсійна справа – це матеріалізований об'єкт процедурно-організаційних правовідносин у пенсійному забезпеченні.

Інакше можна тлумачити поняття «пенсійна справа» через призму процесуально-захисних правовідносин у пенсійному забезпеченні, під якими слід розуміти суспільні відносини, регламентовані процесуальним законодавством з метою захисту та відновлення порушеного права особи на пенсійне забезпечення.

Це факультативний різновид правовідносин у пенсійному забезпеченні, який виникає тільки за умови порушення пенсійного законодавства, а також розгляду такого спору у порядку адміністративного провадження. Проте, якщо термін «пенсійна справа» у процедурно-організаційних правовідносинах частково регламентований і використовується у нормативно-правових актах, у процесуально-захисних жодного разу не згадується ні на рівні законодавства, ні на рівні узагальнення судової практики.

Пунктом 4 частини першої ст. 18 Кодексу адміністративного судочинства України від 06 липня 2005 р. [7] передбачено, що усі адміністративні справи щодо спорів фізичних осіб з суб'єктами владних повноважень з приводу обчислення, призначення, перерахунку, здійснення, надання, одержання пенсійних виплат, соціальних виплат непрацездатним громадянам, виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням, виплат та пільг дітям війни, інших соціальних виплат, доплат, соціальних послуг, допомоги, захисту, пільг належать до предмета підсудності адміністративних судів. Про підсудність пенсійних справ адміністративним судам йдеться також у п. 16 Постанови Пленуму Вищого адміністративного суду України «Про окремі питання юрисдикції адміністративних судів» від 20 травня 2013 р. № 8 [8]. У разі виникнення спору щодо недержавного пенсійного забезпечення чи грубого порушення пенсійного законодавства – підсудність такого роду справ нале-

жить до судів загальної юрисдикції. Крім цього, як свідчать статистичні дані, відсоток звернень до адміністративних судів з позовами у сфері соціального забезпечення є другим за кількістю після податкових спорів.

Згідно з аналітичними матеріалами щодо стану здійснення адміністративного судочинства у першому півріччі 2013–2014 рр. [9] до місцевих адміністративних судів (адміністративні справи) надійшло справ усіх категорій у 2013 р. 137 526 і у 2014 р. 119 827 відповідно. Справи зі спорів з приводу адміністрування податків, зборів, платежів, а також контролю за дотриманням вимог податкового законодавства у 2013 р. склали 46 173, у 2014 р. 43 129, що у відсотковому співвідношенні від загальної кількості справ становить 34 % і 36 %. Справи щодо спорів з приводу реалізації публічної політики у сферах праці, зайнятості населення та соціального захисту громадян та спорів у сфері публічної житлової політики, що надійшли до суду у 2013 р. склали 47 354, у 2014 р. – 35 301, що у відсотковому співвідношенні від загальної кількості справ, які надійшли на розгляд, – 34 % і 29 % відповідно.

Подібні статистичні дані і у Вищому адміністративному суду України (касаційні скарги). Так, надійшло справ усіх категорій у 2013 р. 34 131, у 2014 р. – 34 345. З яких справи зі спорів з приводу адміністрування податків, зборів, платежів, а також контролю за дотриманням вимог податкового законодавства у 2013 р. становили 11 539, у 2014 р. – 12 247, що у відсотковому співвідношенні від загальної кількості справ, які надійшли на розгляд, – 34 % і 36 %. Справи зі спорів з приводу реалізації публічної політики у сферах праці, зайнятості населення та соціального захисту громадян та спорів у сфері публічної житлової політики, що надійшли до суду у 2013 р., склали 13 804, у 2014 р. – 12 410, що у відсотковому співвідношенні від загальної кількості справ, які надійшли на розгляд, – 40 % і 36 %. На жаль, чітких даних, який відсоток саме пенсійних справ входить до категорії «Справи зі спорів з приводу реалізації публічної політики у сферах праці, зайнятості населення та соціального захисту громадян та спорів у сфері публічної житлової політики», немає, але можна припустити, що не менше половини. Такі показники красномовно свідчать про те, що в Україні порушення права особи на пенсію порушується масово.

На підтвердження викладеного слід навести позицію голови Вінницького апеляційного адміністративного суду В. Кузьмишина, який вказує, що поява такого масиву спорів щодо соціальних виплат за різними видами соціального забезпечення досягла критичної межі та паралізувала діяльність адміністративної юстиції. Водночас настановами Європейського суду з прав людини, наданими у пілотних рішеннях, рекомендовано не допускати нагромадження в реєстрі суду справ, у яких йдеться про аналогічні порушення прав, які суд повинен захищати, оскільки це заважає ефективному розгляду інших справ. Більше того, у накопичених «соціальних» справах відсутній правовий спір, а сотні тисяч таких справ є наслідком адміністративної практики органів державної влади [10, с. 26–30].

Наведене свідчить про те, що кількість пенсійних спорів доволі значна, а отже, необхідність виділяти їх серед інших вже об'єктивно назріла. Проте навіть у єдиному на сьогодні узагальненні судової практики щодо пенсійних спорів жодного разу не використовуються поняття «пенсійний спір» або «пен-

сійна справа». Йдеться про оглядовий лист Вишого адміністративного суду України «Про практику застосування законодавства з питань пенсійного забезпечення (за результатами справ, розглянутих Вищим адміністративним судом України у касаційному порядку)» від 14 серпня 2008 р. № 1406/100/13-08 [11].

Статтею 3 КАС України визначено, що справа адміністративної юрисдикції (далі – адміністративна справа) – переданий на вирішення адміністративного суду публічно-правовий спір, у якому хоча б однією зі сторін є орган виконавчої влади, орган місцевого самоврядування, їхня посадова чи службова особа або інший суб'єкт, який здійснює владні управлінські функції на основі законодавства, у тому числі на виконання делегованих повноважень.

Вищий адміністративний суд України підготував низку узагальнень, але це не узагальнення за предметом спору – пенсія, а за одним із суб'єктів. Йдеться про узагальнення судової практики розгляду справ, пов'язаних з перерахунком пенсій деяким категоріям державних службовців та науковим (науково-педагогічним) працівникам від 25 грудня 2006 р. [12], про узагальнення практики розгляду і вирішення адміністративними судами справ, пов'язаних із соціальними виплатами особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи 20 лютого 2012 р. [13].

Важливу роль у правозастосуванні пенсійного законодавства відіграє Верховний Суд України. Серед ухвалених документів: Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення» від 31 березня 1995 р. № 5 [14] (зі змінами від 25 травня 1998 р.) та Постанова Пленуму Верховного Суду України «Про окремі питання застосування судами України законодавства про пенсійне забезпечення військовослужбовців (крім військовослужбовців строкової служби), осіб начальницького і рядового складу органів внутрішніх справ та деяких інших осіб» від 15 квітня 2005 р. № 4 [15].

Проте, наведені узагальнення ВАСУ та постанови ПКСУ унікають терміна «пенсійні справи», хоча, по суті, узагальнюють їх окремі аспекти. Безумовно, додавши термін «пенсійна справа», проблеми правозастосування пенсійного забезпечення не буде розв'язана автоматично. Однак це дасть змогу бачити точну цифру пенсійних справ у судах першої інстанції, апеляції та касації. Вивчення ж цих конкретних справ може сприяти узагальненням судової практики саме зі спорів, що виникають при захисті права на пенсію.

З позиції теорії правовідносин можна сказати, що пенсійна справа, як і у процедурно-організаційних правовідносинах, є нічим іншим, як матеріалізованим об'єктом судового розгляду, оскільки містить у собі первинні документи, що підтверджують пенсійну правоздатність.

На нашу думку, необхідно не тільки на теоретичному рівні виділяти категорії проваджень щодо пенсійного забезпечення, а й на законодавчому. Це зумовлено тим, що йдеться про реалізацію одного з найголовніших соціальних прав людини – права на пенсійне забезпечення.

Таким чином, пенсійна справа у процедурно-захисних правовідносинах у пенсійному забезпеченні – це різновид адміністративної справи, що розглядається в судовому порядку щодо реалізації порушеного права на пенсійне забезпечення.

Список використаних джерел

1. Шумило М. М. Правовідносини в пенсійному забезпеченні / М. М. Шумило // Правова держава. Щорічник наук. праць. – К. : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2012. – Вип. 23. – С. 313–319.

2. Закон України «Про пенсійне забезпечення» від 05 листопада 1991 р. № 1788 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1788-12/page?text=%F1%EF%F0%E0%E2>.

3. Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 09 липня 2003 р. № 1058 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1058-15/page?text=%F1%EF%F0%E0%E2>.

4. Наказ Міністерства юстиції України «Про затвердження Переліку типових документів, що створюються під час діяльності державних органів та органів місцевого самоврядування, інших установ, підприємств та організацій, із зазначенням строків зберігання документів» 12 квітня 2012 р. № 578/5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0571-12>.

5. Наказ Міністра оборони України «Про затвердження Інструкції з організації роботи із соціального забезпечення осіб, звільнених з військової служби, та членів їх сімей у Міністерстві оборони України» від 15 лютого 2010 р. № 61 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0212-10>.

6. Постанова ПФУ «Про затвердження Порядку подання та оформлення документів для призначення (перерахунку) пенсій відповідно до Закону України “Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування”» від 25 листопада 2005 р. № 22-1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1566-05>.

7. Кодекс адміністративного судочинства України від 06 липня 2005 р. № 2747 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2747-15?nreg=2747-15&find=1&text=%EF%E5%ED%F1&x=10&y=5#w11>.

8. Постанова пленуму Вищого адміністративного суду України «Про окремі питання юрисдикції адміністративних судів» від 20 травня 2013 р. № 87 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v0008760-13?nreg=v000876013&find=1&text=%EF%E5%ED%F1&x=8&y=6>.

9. Аналітичні матеріали щодо стану здійснення адміністративного судочинства у першому півріччі 2013–2014 років [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.vasu.gov.ua/sudovapraktika/statistika/tab1_13_14r/.

10. Кузьмишин В. Причини виникнення та шляхи розв'язання проблемних питань, пов'язаних із соціальними спорами / В. Кузьмишин // Вісник Вищого адміністративного суду України. – 2012. – № 1. – С. 26–30.

11. Оглядовий лист Вищого адміністративного суду України «Про практику застосування законодавства з питань пенсійного забезпечення (за результатами справ, розглянутих Вищим адміністративним судом України у касаційному порядку)» від 14 серпня 2008 р. № 1406/100/13-08 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v1406760-08/page?text=%F1%EF%F0%E0%E2>.

12. Узагальнення Вищого адміністративного суду України узагальної практики розгляду справ, пов'язаних з перерахунком пенсій деяким категоріям державних службовців та науковим (науково-педагогічним) працівникам від 25 грудня 2006 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/n0323760-06>.

13. Довідка Вищого адміністративного суду України про узагальнення та вивчення практики розгляду і вирішення адміністративними судами справ, пов'язаних із соціальними виплатами особам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи від 20 лютого 2012 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://vasu.gov.ua/sudovapraktika/uzagalnennya/dov_chernob/.

14. *Постанова* Пленуму Верховного Суду України «Про судову практику в справах про встановлення фактів, що мають юридичне значення» від 31 березня 1995 р. № 5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0005700-95>.

15. *Постанова* Пленуми Верховного Суду України від 15 квітня 2005 р. № 4 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу : [http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/\(documents\)/44ED1BB65912EFD1C2257B33004E54EC](http://www.scourt.gov.ua/clients/vsu/vsu.nsf/(documents)/44ED1BB65912EFD1C2257B33004E54EC).

Шумило М. М. Окремі питання термінології при дослідженні правовідносин у пенсійному забезпеченні

У статті аналізується низка термінологічних проблем, які існують в пенсійному забезпеченні. Встановлено, що термін «пенсійна справа» застосовується тільки у двох видах правовідносин – процедурних та процесуальних. Доведено, що пенсійна справа є формальним вираженням об'єкта цих правовідносин. Наголошується на необхідності виокремлення пенсійних справ в окрему групу при здійсненні адміністративного провадження. Робиться висновок, що пенсійна справа – це матеріалізований юридичний склад. Усі елементи пенсійної справи, а це, як правило, первинні документи, які містять відомості про трудовий стаж особи та її пенсійну правоздатність, і є юридичними фактами, що зафіксовані на матеріальних носіях. Закріплення терміна «пенсійна справа» у законодавстві дасть змогу побачити не проблеми правозастосування соціального законодавства загалом, а виключно пенсійного. Такий підхід сприятиме вивченню проблем та у подальшому удосконаленню пенсійного законодавства.

Ключові слова: пенсійне забезпечення, пенсійні правовідносини, пенсійна справа.

Шумило М. Н. Одельные вопросы терминологии при исследовании правоотношений в пенсионном обеспечении

В статье анализируются терминологические проблемы, которые существуют в пенсионном обеспечении. Установлено, что термин «пенсионное дело» используется только в двух видах правоотношений – процедурных и процессуальных. Обосновано, что пенсионное дело является формальным выражением объекта этих правоотношений. Особое внимание обращается на необходимость выделения пенсионных дел в отдельную группу при осуществлении административного производства. Делается вывод, что пенсионное дело – это материализованный юридический состав. Все элементы пенсионного дела, а это, как правило, первичные документы, которые содержат ведомости о трудовом стаже и пенсионной правоспособности лица. Закрепление термина «пенсионное дело» в законодательстве, позволит увидеть не проблемы правоприменения социального законодательства в целом, а исключительно пенсионного.

Ключевые слова: пенсионное обеспечение, пенсионные правоотношения, пенсионное дело.

Shumilo M. Several questions concerning terminology in studying legal pension relations

The dynamics of pension legislation, a wide range of scientific research of pension maintenance by various humanitarian and social sciences, to which besides the law we can attribute economic studies of pension, as well as sociology, philosophy and so on, leads to creation of pension-legal, bureaucratic terminology. The development of pension legislation as well as theoretical studies contribute to the emergence and strengthening of special conceptual-categorical apparatus. These trends are also one of the signs of the formation and establishment of a separate branch of law – Pension law. There is need for a detailed study and characteristics

of the concepts of pension maintenance, without which the latter will be inadequate. Taking into consideration the results of modern scientific research in the field of legal relations in pension maintenance among which we can distinguish: pension-insurance, procedural-organizational, pension-maintaining, procedural-protective, executive (post-procedural) legal relations; the notion «pension case» is only used in two types of relationships: in procedural-organizational and procedural-protective, which has completely different contextual and functional meaning. Procedural-organizational legal relationship in the sphere of pension maintenance – is a range of relatively independent public relations of organizational character expressly regulated, which purpose is the implementation of the right to pension maintenance by the capable individual, namely the establishment and formalization of legal facts according to the prescribed order and submission of documents to the bodies of special competence. Pension case is a formalized, materialized legal composition of procedural-organizational legal relationships. Exactly the pension case accumulates a list of documents which confirm the special legal capability of a pensioner. That is, the pension case is a collection of documents confirming the right of an individual to pension and are the basis for its assignment, recalculation, suspension, resumption or termination of payments. In this context it is necessary to separate legal facts and their fixation. Legal facts in pension maintenance – are certain circumstances that confirm the capability of the person as a member of the legal relations concerning pension maintenance. However, these facts are to be properly formalized. That is a reproduction of certain legal facts in the documents that have clearly defined procedures for processing (disability, widowhood, special experience, etc.).

The notion «pension case» can be alternatively interpreted in the light of – protective legal relations in pension maintenance, under which we are to understand social relations, governed by the procedural law with the aim of protection and restoration of the violated right of the individual to a pension maintenance.

This is the optional kind of legal relationships in pension maintenance, which occurs only due to the violation of pension legislation as well as resolution of such a dispute in an administrative proceeding. However, while the notion «pension case» in procedural-organizational legal relationships is partially regulated and used in normative-legal acts, it is never mentioned in procedural-protective acts either at legislative or at the level of generalization of judicial practice.

Today, the number of pension disputes is fairly large, and hence the need to allocate them among others is objectively overdue. However, even in a united, so far, generalization of court practice concerning pension disputes the notions «pension dispute» or «pension case» are not used a single time.

From the standpoint of legal relations theory it can be said that «pension case», as well as in the procedural-organizational legal relationships, is nothing more but materialized subject of a court resolution as it includes basic documents confirming pension capability.

It is necessary to distinguish the categories of proceedings concerning pensions not only at the theoretical level, but also at the legal one. This is due to the fact that it is the realization of one of the most important social rights of a human – the right to a pension maintenance.

Thus, the pension case in procedural-protective legal relationships in pension maintenance – is a kind of administrative case which is resolved in the court proceeding concerning the implementation of the violated right to pension maintenance.

Key words: pension, pension relations, pension file.